

~~11~~ 11/1955.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y r e l -
s e s framställning till Ålands landsting med
förslag till landskapslag om förvaltningen i
landskommunerna i landskapet Åland.

År 1951 inlämnade landskapsstyrelsen till Landstingets höstsession ett förslag till kommunallag för landskommunerna i landskapet Åland. Detta lagförslag förkastades slutligen vid Landstingets vintersession 1954. Lagutskottet framhåller i sitt betänkande bl.a. följande: "I det nya förslag, som landskapsstyrelsen helt säkert i sinom tid kommer att förelägga det efter nyval sammankommande landstinget, borde beskattningssystemet ägnas särskild uppmärksamhet. Landskapsstyrelsen borde även taga under övervägande, huruvida det är skäl att fortfarande i en landskapslag sammanföra de stadganden, som beröra den egentliga kommunalförvaltningen, och beskattningsslagstiftningen. För lagstiftningens sammanförande i en landskapslag talar praktiska synpunkter vid lagens användning. För ett särskiljande talar åter den omständigheten, att beskattningsslagstiftningen, såsom de närmast föregående årens erfarenheter visat, ofta blir föremål för ändringsförslag och lagändringar, medan man kan utgå ifrån att stadgandena om den egentliga kommunalförvaltningen skola bli bestående under en längre tid. En särskild lag om den kommunala beskattningen vore måhända med hänsyn härtill att föredraga framom en kodifierad kommunallagstiftning."

Vid den förberedande behandlingen av principerna för föreliggande lagförslag har landskapsstyrelsen stannat för att särskilja den egentliga kommunalförvaltningen från kommunalbeskattningen, i synnerhet som under år 1954 uppkomna frågor om fördelningen av sjukhuskostnaderna i landskapet synas leda till, att den kommunala beskattningen till väsentliga delar lägges på annan bog. Då landskapsstyrelsen inte i detta skede ens är beredd att inkomma med ett förslag beträffande beskattningens ordnande, medan åter den egentliga kommunalförvaltningen inte beröres av dessa frågor, har landskapsstyrelsen beslutat redan nu inkomma med föreliggande förslag medan beskattningen tillsvidare bör följa den gällande lagstiftningen tills landskapsstyrelsens nya förslag kan överbringas och antagas.

Också i andra avseenden har landskapsstyrelsen frångått kodifieringstanken. Sålunda har stadgandena om samarbete mellan kommuner lämnats utanför detta lagförslag och komma att omarbetas i ett särskilt lagförslag. Det är sannolikt, att också detta lagförslag kommer att influeras av landskapsstyrelsens ställningstagande i frågan om sjukhuskostnaderna och andra likartade spørsmål, varför ett sådant lagförslag kan emottas först då de allmänna riktlinjerna för dessa spørsmål äro klara. I den

praktiska användningen torde denna uppdelning inte vålla större olägenhet, då kommunalförbundet fungerar väsentligen annorlunda än en landskommun och har sina egna myndigheter och sin egen förvaltning.

Mariehamns stads kommunalförvaltning har lämnats utom förslaget i motsats till vad fallet är i riket, där lagen om kommunalförvaltning gäller alla slags kommuner. Mariehamns stads kommunallag från år 1948 är modern och har icke ansetts erfordra fullständig omarbetning. Då från stadens sida icke gjorts framställning om ändringar i landskapslagen och ändringsförslag sannolikt kommer att göras i samband med beskattningsfrågan, har landskapsstyrelsen ansett, att intet talar för ett sammanförande med föreliggande lagförslag och att behövliga ändringsförslag lämpligast kunna tagas upp i annat sammanhang.

Rikets kommunallag av år 1948 innefattar jämväl stadganden om tätbebyggda samhällen. Ehuru byggnadsplaneområdet i Jomala kommun kan anses vara ett sådant område, har landskapsstyrelsen likväl inte ansett skäl vara att införa dessa stadganden i föreliggande förslag utan har nöjt sig med stadgandena om kommunaldistrikt. På grund av den tämligen ringa folkmängd, c:a 1.500 personer, som det här är fråga om, kan man knappast räkna med att en alltför omfattande självförvaltning på området kan komma ifråga. Å andra sidan föreligger ett verkligt behov av någon form av samhällsorganisation på området, och detta torde kunna åstadkommas med stadgandena i förslagets 7 kapitel.

Liksom i riket har landskapsstyrelsen i sitt förslag övergått från kommunalnämnd till kommunalstyrelse och berett kommunerna möjlighet att anställa kommunaldirektör. Benämningen kommunalstyrelse måste anses mera motsvara de uppgifter såsom allmän verkställande myndighet, som förslaget tilldelar kommunalstyrelsen och motiveras även av samstämmigheten med rikets motsvarande organ. Då kommunala nämnder enligt rikets nya kommunallag förekomma, men äro av underordnad karaktär, kunde ett bibehållande av benämningen kommunalnämnd leda till onödiga förvecklingar.

I övrigt följer föreliggande förslag i princip den nya kommunallagen i riket. Av de lokala förhållandena och självstyrelsen har endel ändringar påkallats och stiliseringen är mångenstädes annorlunda ehuru det sakliga innehållet överensstämmer. I någon mån har förtydliganden införts enligt den tolkning, som framkommit i doktrinen.

Detaljmotivering.

I det följande kommer endast de paragrafer, där saklig ändring gjorts i jämförelse med rikets kommunallag, att behandlas. Motsvarande § i rikets kommunallag anges inom parentes.

-3-

14 § (15 §)

Saklig ändring motiveras här av, att i Landskapet som förutsättning för kommunal rösträtt tillkommer åländsk hembygdsrätt. Detta lagrum har fått exakt samma lydelse som i ändringen av kommunallagen för landskommunerna år 1954 (24/54).

23 § (24 §)

Det sista momentet, som handlar om sättet att kalla suppleant vid förhinder för medlem i kommunalstyrelsen eller kommunal nämnd, har ändrats så, att ordföranden städse bör underrättas om att ledamot är förhindrad att delta i sammanträde.

25 § (26 §).

Minimibeloppet för utevaroböter för medlemmarna i kommunalfullmäktige och kommunalstyrelsen har strukits, då det redan nu genom det ändrade penningvärdet sedan 1948 blivit för lågt. Böterna äro dessutom bestämda till samma belopp som arvodet för sammanträdet, vilket torde vara tillfyllest.

32 § (33 §).

Stadgandet om utfärdande av protokollsutdrag har ändrats så, att utdraget bör vara till riktigheten bestyrkt men bestämmelsen om vem, som skall utfärda utdraget strukits. Det kan lätt förekomma, att den som fört protokollet inte kan anträffas, och en bestämmelse, att endast han får utfärda utdrag är därför opraktisk. Utdrag bör också kunna utfärdas av ordföranden eller annan, som har hand om fullmäktiges originala protokoll.

35 § (36 §).

Stadgandena om antalet fullmäktige i förhållande till kommunens storlek har i stort sett bibehållits vid det gamla. Landskapsstyrelsen anser att det högre antalet fullmäktige i rikets kommunallag inte är erforderligt i våra förhållanden.

48 § (49 §).

Enligt rikets kommunallag skall samtliga förtroendemän utom medlemmarna i taxerings- och prövningsnämnderna väljas vid kommunalfullmäktiges sammanträde i januari. Landskapsstyrelsen har dock bibehållit det tidigare gällande systemet, att kommunalstyrelsen (kommunalnämnden) väljes i september. På detta sätt får dess medlemmar tid att i någon mån sätta sig in i kommunens frågor, medan ett val i januari medför, att nya medlemmar eventuellt äro helt obekanta med kommunens aktuella frågor.

55 § (57 §).

Förutom i rikets kommunallag upptagna beslut, som erfordra kvalificerad majoritet, har landskapsstyrelsen föreslagit ytterligare två: ändring

av distriktsindelningen för folkskolväsendet och upphävande eller ändring av tidigare under samma mandatperiod fattat beslut. I det förra fallet motiveras förslaget av, att ett sådant beslut ofta medför synnerligen stora ekonomiska konsekvenser. Det senare tillägget åter har tillkommit för att ge kommunalförvaltningen större stadga i sådana kommuner, där kommunalfullmäktige äro delade i två jämnstarka partier.

99 §.

Landskapsstyrelsen har här intagit stadgandena om tilläggsbudget, som alltså äro avsedda att bli permanenta.

105 § (119 §).

Stadgandet om beräkning av uttaxeringen per skattöre har ändrats då det i rikets kommunallag intagna stadgandet är svårbegripligt. Mom. 1 har avfattats enligt gällande praxis.

137 § (210 §).

I momentet har tillkommit en hänvisning till stadgandena i självstyrelselagen om kommunala arkiv.

Hänvisande till det anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Landskapet Åland är indelat i kommuner, som åtnjuta självstyrelse.

2 §.

Denna landskapslag tillämpas i landskommunerna i landskapet Åland.
Om förvaltningen i Mariehamns stad är särskilt stadgat.

3 §.

Kommunen äger enligt denna landskapslag och inom de gränser lag i övrigt utstakar vårda sina hushållnings-, ordnings- och övriga angelägenheter såvitt desamma ej enligt gällande lag böra handläggas av annan än kommunal myndighet.

Kommunen tillkommande rättigheter eller medelst lag tilldelade uppgifter må icke densamma frångå annorlunda än genom lag, ej heller nya skyldigheter eller uppgifter för kommun på annat sätt stadgas.

4 §.

Varje kommun omfattar ett område med bestämda gränser.

Angående ändring av kommuns område gäller vad därom är särskilt stadgat.

5 §.

Medlem av kommun är envar,

- 1) som inom kommunen har laga hemvist;
- 2) som där äger eller innehar fast egendom; eller
- 3) som därstädes idkar näring eller yrke.

Laga hemvist anses en person hava där, varest han bör vara mantals-skriven.

Om offentligt samfund samt bolag, förening, stiftelse och annan sammanslutning äger motsvarande tillämpning, vad i 1 mom. är sagt.

6 §.

Kommuns beslutanderätt utövas genom kommunal-fullmäktige, såvida annat icke är stadgat.

Verkställighet och förvaltning tillkommer kommunalstyrelsen samt, under dess inseende, särskilda nämnder och tjänsteinnehavare så som i denna lag eller annorstädes stadgas.

7 §.

Angelägenhet, som ankommer på kommun att avgöra och verkställa, kan överföras till kommunalförbunds avgörande och verkställighet såsom där-om är särskilt stadgat.

8 §.

Kommunalfullmäktige, ombud för samarbete mellan kommuner samt medlem-

mar i kommunalstyrelsen och kommunens nämnder äro kommunala förtroende-
män. Kommunaldirektören är likväl kommunal tjänsteinnehavare.

Tjänsteinnehavarna äro i offentlig kommunal tjänst anställda. Därut-
över kunna i kommuns tjänst finnas tillfällig personal samt arbetare,
vilka underlyda lagen om arbetsavtal.

9 §.

Sin förvaltning äger envar kommun närmare ordna genom reglementen
och instruktioner, som där skola lända till efterrättelse.

Reglemente angående kommunalstyrelsens sammansättning samt dess ålig-
ganden och befogenheter skall godkännas av fullmäktige och underställas
landskapsstyrelsens fastställelse. Om underställande av andra reglementen
för fastställelse är särskilt stadgat.

Instruktioner för nämnder och tjänsteinnehavare samt tjänstestadga
utfärdas, såframt om dem ej är annorlunda stadgat, av kommunalfullmäktige.

10 §.

I reglemente för kommunalstyrelse kan fullmäktiges beslutanderätt uti
däri särskilt angivna ärenden överföras på kommunalstyrelsen. Beslutande-
rätten i ärenden, vid vilkas avgörande kvalificerad majoritet erfordras
eller som enligt lag skola avgöras av kommunalfullmäktige, må likväl icke
sålunda överföras.

I kommunalstyrelse och kommunal nämnd kunna genom reglemente eller
instruktion inrättas avdelningar, sektioner eller byråer för beredning
och expediering av ärenden av visst slag.

11 §.

Kommunalfullmäktige kunna antaga kommunala stadgar till främjande av
sedlighet, nykterhet, allmän ordning och säkerhet, hälsovård samt hem-
förhållanden inom kommunen ävensom om lämpliga viten för överträdelse
av dessa stadgar. Sådant beslut bör underställas landskapsstyrelsen för
fastställelse.

12 §.

Fastställelse av reglementen och kommunala stadgar skall bringas till
allmänhetens kännedom på sätt kommunala tillkännagivanden i kommunen kun-
göras samt ytterligare med iakttagande av vad därom måhända är särskilt
stadgat. I tillkännagivandet bör också nämnas, var stadgan är tillgänglig
för allmänheten och för skäligt pris kan anskaffas.

Är ej tiden för stadgas ikraftträdande bestämd, lände den till efter-
rättelse från den dag stadgans fastställelse på det i 1 mom. nämnda sät-
tet tillkännagivits.

13 §.

Viten för överträdelse av i 11 § nämnda kommunala stadgar ådömas av
allmän domstol.

-7-

14 §.

Kommunal rösträtt tillkommer envar, man och kvinna, som innehar åländsk hembygdsrätt och vid valårets ingång fyllt minst tjuguettt år samt vid senast förrättade mantalsskrivning upptagits eller bort upptagas i kommunens mantalslängd.

Rösträtt tillkommer dock icke:

1) den, som står under förmynderskap;
2) den, som enligt domstols laga kraft ägande utslag saknar medborgerligt förtroende eller är ovärdig att nyttjas i landets tjänst eller att föra annans talan; samt

3) den, som övertygats om att vid kommunala val hava köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill eller på flere än ett ställe avgivit sin röst eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända till utgången av det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom i saken gavs.

15 §.

Valbar till kommunala förtroendeuppdrag är, såvitt därom icke är särskilt stadgat, envar i kommunen bosatt person, som enligt § 14 har rösträtt.

16 §.

Kommunens röstberättigade medlemmar äga välja kommunalfullmäktige genom omedelbara, proportionella och hemliga val.

Vid valen har alla röstberättigade lika rösträtt.

Valrätt får ej utövas genom ombud.

Om valen och deras förrättande stadgas närmare i landskapslagen om kommunala val.

17 §.

Den, som blivit vald till kommunalt förtroendeuppdrag, är berättigad att avsäga sig uppdraget:

1) om den valde fyllt sextio år; eller
2) om den valde under de tre senast förflutna åren varit ordförande i kommunalfullmäktige, kommunalstyrelsen eller kommunal nämnd eller under samma tid innehaft samma uppdrag eller annat förtroendeuppdrag inom samma kommunala myndighet.

Då som grund för avsägelse åberopas sjuklighet, familjeförhållanden, offentlig tjänst eller befattning eller någon annan orsak, må kommunalfullmäktige pröva det anmälda hindret och godkänna avsägelsen, om hindret anses giltigt.

18 §.

Om besvär anföres över val till kommunalt förtroendeuppdrag eller däröver, att avsägelse av uppdraget ej blivit godkänd, bör den valde likväl sköta uppdraget till dess slutligt avgörande över besvären fallit och, om därvid förordnas om nytt val, annan blivit utsedd.

19 §.

Då den, som blivit vald till kommunalt förtroendeuppdrag, mister sin valbarhet, upphör hans uppdrag.

20 §.

Såvitt annat icke är stadgat, kvarstår person i kommunalt förtroendeuppdrag, ^{den tid} för vilken han blivit vald, och även därefter, till dess annan blivit vald i hans ställe.

21 §.

Val, som ankomma på fullmäktige, kommunalstyrelse eller kommunal nämnd, förrättas med iakttagande av proportionellt valsätt, om valet gäller två eller flera personer och om fjärdedelen av de i valet deltagande fordra det.

Om blott en person skall väljas eller då majoritetsval annars förekommer, anses den eller de som valda, vilka vid valet erhållit de flesta rösterna.

Proportionella val och, om så yrkas, även övriga val, förrättas med slutna sedlar.

Vid lika röstetal avgör lotten.

22 §.

Om förtroendeman, som är ordförande eller viceordförande i kommunalfullmäktige, kommunalstyrelse eller kommunal nämnd, dör eller flyttar bort eller av annan orsak avgår, skall annan väljas i hans ställe för den återstående mandattiden.

Då såväl ordförande som viceordförande avgå såsom i 1 mom. är sagt, skall nytt val förrättas för den återstående mandattiden under ledning av en ordförande, som de väljande utsett att leda denna förrättning.

23 §.

Ordförande och ledamot i fullmäktige äro jäviga att deltaga i fattande av beslut, som rör dem personligen. Om jäv för ordförande och ledamot i kommunalstyrelse och kommunal nämnd är i tillämpliga delar gällande, vad om domarjäv är stadgat.

Då ordförande av jäv eller annan orsak är tillfälligt förhindrad att leda förhandling, träder viceordföranden i hans ställe. Om även denne är förhindrad, skall förhandlingarna ledas av för tillfället utsedd ordförande.

Ledamot i kommunalstyrelse eller kommunal nämnd, som på grund av jäv eller annat hinder ej kan deltaga i behandling av ärende, skall därom underrätta ordföranden och må kalla suppleant i sitt ställe.

24 §.

Kommunalfullmäktige må icke företaga ärende till behandling eller däri fatta beslut, om ej minst två tredjedelar av kommunalfullmäktiges hela dåvarande antal äro närvarande.

Kommunalstyrelse är beslutför, då mera än hälften av medlemmarna är tillstädes.

25 §.

Uteblir ordförande, viceordförande eller ledamot i kommunalfullmäktige eller kommunalstyrelse utan giltigt hinder från utsatt sammanträde eller utan sådant skäl avlägsnar sig under sammanträdet, böte han med samma belopp som arvodet för sammanträdet. Kan sammanträdet icke hållas på grund av att beslutfört antal inte uppnås eller måste det på denna grund upplösas, böte dubbelt.

26 §.

Vid kommunalfullmäktiges, kommunalstyrelsens och kommunal nämnds sammanträden leder ordföranden förhandlingarna.

Efter det överläggning ägt rum och av ordföranden förklarats avslutad, äger han framställa så avfattad omröstningsproposition, att svaret "ja" eller "nej" uttrycker beslutet. Därest ordföranden icke genast bestämmer, att omröstning genom namnupprop skall ske, kan omröstningen förrättas genom uppstigning, handuppräckning eller på annat av ordföranden förordnat sätt. Har omröstning förrättats på annat sätt än genom namnupprop, bör, om så yrkas eller omröstningen enligt ordförandens åsikt icke givit tydligt svar, ytterligare ny omröstning genom offentligt namnupprop ske.

Den åsikt, för vilken de flesta rösterna avgivits, gäller såsom beslut, förutom där ordföranden anser, att kvalificerad majoritet enligt lag erfordras. Falla rösterna lika, gäller såsom beslut den åsikt, för vilken ordföranden avgivit sin röst. Sedan omröstningsresultatet blivit klart, avsäga ordföranden beslutet. Då beslutet är enhälligt eller framställt motförslag icke vunnit understöd, bestyrke ordföranden detta och befäste beslutet utan omröstning.

27 §.

Kommunalfullmäktiges sammanträden äro offentliga, men fullmäktige kunna likväl beträffande någon särskild fråga besluta annorlunda.

Kommunalstyrelsens och kommunala nämnders sammanträden äro icke offentliga, såframt ej annorlunda stadgats beträffande någon särskild angelägen-

het. Kommunalfullmäktiges ordförande och viceordförande kunna dock vara närvarande vid kommunalstyrelsens sammanträden och deltaga i överläggning men ej i fattande av beslut. Kommundirektör och medlem i kommunalstyrelsen, som därtill utsetts, kunna på samma sätt närvara vid nämnds eller utskotts sammanträde, dock icke sådant utskotts sammanträde, där förvaltningen granskas.

28 §.

Vid kommunalfullmäktiges, kommunalstyrelses och kommunal nämnds sammanträde skall föras protokoll, som avfattas av ordföranden eller för ändamålet utsedd protokollförare.

Protokollet underskrives av ordföranden och kontrasigneras av den, som fört detsamma.

Protokollet justeras antingen genast eller vid följande sammanträde eller av tvenne för var gång utsedda medlemmar, som jämväl då underskriva protokollet. Om justeringsman icke godkänner protokollet, skall det justeras vid följande sammanträde.

29 §.

Sedan kommunalfullmäktiges protokoll blivit justerat, skall protokollet, till vilket fogats anvisning om det sätt, på vilket ändring i däri nämnda beslut skall sökas, på förut kungjord dag på det ställe, som fullmäktige bestämt, hållas tillgängligt för allmänheten. Lag samma vare om kommunalstyrelsens protokoll.

På i 1 mom. stadgat sätt kan också kommunal nämnds protokoll hållas tillgängligt för allmänheten, om nämnden eller dess ordförande anser det erforderligt med hänsyn till sakens beskaffenhet eller för att beslutet måtte vinna laga kraft.

30 §.

Angår av kommunalfullmäktige, kommunalstyrelse eller kommunal nämnd fattat beslut någon enskild och kan denne anföra besvär över beslutet, skall det bevisligen honom delgivas genom utdrag ur protokollet jämte anvisning om, huru ändring i beslutet sökes. Den, som verkställt delgivningen, bör å protokollsutdraget anteckna dagen för tillställandet jämte sitt namn, yrke och adress.

Delgivning av övriga beslut, som röra enskild person, kan regleras i reglemente eller instruktion.

Sådant beslut av kommunalfullmäktige, varöfver annan kommun äger rätt att anföra besvär, skall medelst protokollsutdrag delgivas denna kommun. Lag samma vare, såvitt ej annorlunda är stadgat, i motsvarande fall om beslut av kommunalstyrelse och kommunal nämnd.

31 §.

Kommunala tillkännagivanden bringas kommunens medlemmar till kännedom

-11-

genom anslag på särskild tavla på stället för offentliga kungörelsens tillkännagivande.

Kommunalfullmäktige äga besluta, huruvida kommunala tillkännagivanden skola bringas kommunens medlemmar till kännedom jämväl på annat sätt.

32 §.

Expedition från kommunalfullmäktige, kommunalstyrelse eller kommunal nämnd undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av den, som fört protokollet, såvida icke annorlunda bestämts i reglemente eller instruktion.

Utfärdat protokollsutdrag bör vara till riktigheten bestyrkt.

33 §.

Kommunens talan föres samt avtal och andra rättshandlingar på dess vägnar avslutas av kommunalstyrelsen, såframt därom icke i lag eller förordning eller genom reglemente eller instruktion är annorlunda stadgat.

Ordförande i kommunalstyrelsen är berättigad att föra styrelsens talan.

34 §.

Delgivning medtages för kommunen av kommunalstyrelsens ordförande eller i de ärenden, i vilka nämnd enligt lag tillkommer självständig behörighet, av ordföranden i denna nämnd. Ordföranden äger sedan utan dröjsmål befordra delgivningen till föredragning vid sammanträde av den kommunala myndighet, på vilken ärendet ankommer.

Med stöd av lag, instruktion eller reglemente kan särskild person vara tillsatt att jämte ordföranden på dennes vägnar mottaga delgivningar.

Delgivning anses hava bringats till kommuns och dess medlemmars kännedom den dag, då den mottagits. Beslut av kommunalfullmäktige, varöver annan kommun äger rätt att anföra besvär, såsom därom är särskilt stadgat, skall dock anses hava kommit till sistnämnda kommuns och dess medlemmars kännedom den dag, då beslutet föredragits vid fullmäktiges sammanträde.

2 kap.

Kommunalfullmäktige.

35 §.

Kommunalfullmäktige väljas till sådant antal, att i kommun, vars folkmängd enligt mantalslängden utgör

500 eller därunder	utses 9
över 500 men ej över 1.000	" 11
" 1.000 " " 2.000	" 13
" 2.000	" 15.

36 §.

Kommunalfullmäktige kunna, ifall synnerliga skäl anses föreligga, besluta, att även ett mindre antal fullmäktige än i 35 § är stadgat utses, dock ej färre än nio. Sådant beslut bör underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

37 §.

Suppleanter för fullmäktige väljas till det antal landskapslagen om kommunala val i landskapet Åland stadgar.

38 §.

Fullmäktige och suppleanter för dem väljas vid vart tredje år skeende ordinarie val för tre år. Deras mandat varar till utgången av det kalenderår, varunder nästföljande ordinarie val av fullmäktige bör verkställas likväl med iakttagande av vad i 20 § är stadgat.

39 §.

Till kommunalfullmäktig kan väljas person, som enligt 15 § är valbar till kommunalt förtroende uppdrag; dock icke

1) landshövdingen, lantrådet, länsrådet, landskapssekreteraren, biträdande landskapssekreteraren, landskapskamreraren, ej heller

2) kommunaldirektör eller tjänsteinnehavare, som underlyder kommunalfullmäktige, kommunalstyrelsen eller kommunal nämnd och för sin befattning är redovisningsskyldig.

Blir fullmäktig utnämnd eller vald till tjänst, som är nämnd i 1 mom., bör han frånträda medlemskapet i fullmäktige, då han tillträder tjänsten.

40 §.

Envar fullmäktig erhåller enligt kommunalfullmäktiges prövning lika stort arvode för varje sammanträde. Fullmäktige må också pröva, huruvida fullmäktig skall tillkomma ersättning för resekostnader och resedagar samt till vilket belopp.

41 §.

Fullmäktig äger, såvitt därom icke är annorlunda stadgat, rätt att av kommunens myndigheter erhålla handlingar till påseende ävensom de upplysningar, som han finner nödiga.

42 §.

Kommunalfullmäktige väljer årligen inom sig ordförande och en eller två viceordförande. Fjärtvå viceordförande utses, skall den ena väljas till förste viceordförande och den andra till andra viceordförande. Om valet bör fullmäktige underrätta länsstyrelsen och landskapsstyrelsen skriftligen.

Utses kommunalfullmäktiges ordförande eller viceordförande till medlem i kommunalstyrelsen, bör han avgå som ordförande eller viceordförande.

Kommunalfullmäktige fastställer ordförandens och protokollförarens arvoden.

43 §.

Kommunalstyrelsen skall bereda de ärenden, som den översänder till kommunalfullmäktige.

Vid kommunalfullmäktiges sammanträde må ärendet icke upptagas till avgörande, innan kommunalstyrelsen beretts tillfälle att behandla ärendet. Likväl kan kommunalfullmäktige enhälligt besluta, att ett brådskande ärende skall upptagas till avgörande utan beredning i kommunalstyrelsen.

44 §.

För avgivande av utlåtanden och för granskning av förvaltningen kunna kommunalfullmäktige tillsätta utskott.

45 §.

Kommunalstyrelsen bör underrättas om sammanträde, som hålles av utskott för annat ändamål än granskning av förvaltningen.

46 §.

Kommunalfullmäktiges sammanträden hållas på av fullmäktige bestämt lämpligt ställe.

47 §.

Kommunalfullmäktige skola sammanträda:

- 1) då ordföranden anser det erforderligt för behandling av ärende;
- 2) då kommunalstyrelsen eller minst en fjärdedel av kommunalfullmäktige gjort framställning därom hos ordföranden; eller
- 3) då länsstyrelsen eller landskapsstyrelsen förordnat, att sammanträde skall hållas.

48 §.

Kommunalfullmäktige äga sammanträda åtminstone

- 1) i januari för val av ordförande och viceordförande samt årsrevisorer och deras suppleanter;
- 2) senast i juni för behandling av berättelserna över föregående års förvaltning samt för fastställande av bokslutet och beviljande av ansvarsfrihet;
- 3) i september, då medlemmar i kommunalstyrelsen, taxerings- och provningsnämnderna samt andra förtroendemän väljas och förslag göres om förskottsskattörets belopp för följande års förskottsskatteuppbörd; samt
- 4) i december, då kommunens budget för följande år bör godkännas.

49 §.

Om kommunalfullmäktige icke kan behandla något av de i § 48 nämnda ärendena inom stadgad tid, skall ordföranden så snart det är möjligt ut-

-14-

sätta dag för behandling av ~~det~~ ärendet *ifråga*.

50 §.

Kommunalfullmäktige kallas till sammanträde av ordföranden. Om ordföranden på grund av jäv eller av annan orsak icke kan utfärda kallelse skall denna utfärdas av viceordförande, eller om jämväl han är förhindrad, av kommunalstyrelsens ordförande.

Kallelse, som bör innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet samt om de ärenden, som skola behandlas vid sammanträdet, skall kungöras och delgivas fullmäktige på av kommunalfullmäktige fastställt sätt. Skriftligt meddelande om sammanträdet och om de ärenden, som där skola behandlas, bör även givas kommunalstyrelsen samt dess ordförande och ledamöter.

51 §.

Kommunalfullmäktiges sammanträde hålles tidigast på den tionde dagen räknat från den dagens morgon, då kallelsen kungörts. Om ett ärende är särskilt brådskande och icke gäller nytt anslag eller höjning av tidigare anslag,, får det upptagas till behandling tidigast på den femte dagen efter kallelsens kungörande.

52 §.

Kommunalfullmäktige må, då de anse det nödvändigt, upptaga sådant ärende till behandling, som icke nämnts i kallelsen, när ärendets brådskande natur påkallar det.

53 §.

Kommunalstyrelsens ordförande samt de av dess medlemmar, som kommunalstyrelsen därtill utsett, äro pliktiga att vara närvarande vid kommunalfullmäktiges sammanträden för att avgiva äskade upplysningar. Utebliwa de från sammanträde, utgör detta icke hinder för ärendenas behandling och avgörande. Även andra medlemmar av kommunalstyrelsen äro berättigade att närvara vid kommunalfullmäktiges sammanträden och att delta i överläggningen. Kommunalsstyrelsens medlemmar äro likväl berättigade att delta i fattande av beslut endast om de äro medlemmar av kommunalfullmäktige.

54 §.

Ordföranden äger föredraga ärendena vid kommunalfullmäktiges sammanträden samt tillse, att andra ärenden än de i kallelsen nämnda och de, som enligt § 52 därförutan kunna behandlas, icke upptagas till avgörande.

Ordföranden bör jämväl övervaka ordningen vid sammanträde och är berättigad att, efter varning, låta avlägsna den, som uppträder olämpligt. Om någon störning uppstår, att ordföranden inte kan bemästra den, bör han upplösa sammanträdet.

55 §.

För fattande av beslut erfordras, att minst två tredjedelar av de närvarande fullmäktige biträda beslutet, då ärendet angår

- 1) försäljning, inköp eller byte av fast egendom utom då det gäller tomter inom byggnadsplaneområde;
- 2) grundande och upplösande av under kommunens omvårdnad stående spannmålslånemagasin samt av fasta fonder, bildade av kommunens inkomster, eller ändring av deras stadgar eller anvisande av medel ur sådan fond, så ock höjande av det belopp, som skall uttagas genom beskattning;
- 3) beviljande av anslag, försåvitt fråga är om höjande av anslag eller beviljande av nytt sådant;
- 4) inrättande av ny tjänst;
- 5) upptagande eller omsättning av lån, eller förlängning av betalningstiden för upptaget lån, varvid dock betalningsplan fastställs med enkel röstövertvikt; eller
- 6) borgensförbindelse;
- 7) ändring av distriktsindelningen för folkskolväsendet i kommunen;
- 8) upphävande eller ändring av tidigare inom samma mandattid fattat beslut.

56 §.

Vid val i kommunalfullmäktige skall förutom vad som är stadgat i 21 § stadgandena i landskapslagen om kommunala val i landskapet Åland i tillämpliga delar lämnas till efterrättelse. Vid proportionella val inlämnas kandidatlistorna till ordföranden på tid som kommunalfullmäktige utsatt, och såsom centralnämnd fungerar/ fullmäktige utsedd valnämnd.

57 §.

Om handläggning av ärende vid kommunalfullmäktiges sammanträde icke kan slutföras på utsatt dag, skall ordföranden föreslå, att annan dag utsättes för fortsatt handläggning av ärendet. Särskilt tillkännagivande därom är icke erforderligt.

58 §.

Den, som deltagit i avgörande av ärende vid kommunalfullmäktiges sammanträde, äger rätt att genast anmäla sin skiljaktiga mening beträffande det fattade beslutet. Önskar han få sin mening jämte motiv fogad till protokollet, bör densamma skriftligen avfattad inlämnas senast vid protokolljusteringen till den, som fört protokollet.

59 §.

Ordföranden åligger att tillse, att fullmäktiges beslut i avgjort ärende skyndsamt meddelas kommunalstyrelsen, så snart ifrågavarande protokoll blivit justerat.

Om delgivning av beslut åt enskild person och åt annan kommun är stadgat i 30 §.

3 kap.

Kommunalstyrelse.

60 §.

I varje kommun skall finnas en kommunalstyrelse.

61 §.

Kommunalstyrelsen består av ordförande och viceordförande samt, enligt kommunalfullmäktiges beslut, minst fyra ledamöter, vilka alla jämte nödigt antal suppleanter utses av fullmäktige.

Ordförande väljes dock icke, såframt i kommunen finnes kommunaldirektör, varom stadgas i 65 §.

62 §.

Till ordförande, viceordförande eller ledamot i kommunalstyrelse må ej väljas länsman eller annan utmätningsman eller polis, ej heller tjänsteinnehavare, som underlyder kommunalstyrelsen eller kommunal nämnd och är för sin befattning redovisningsskyldig.

Har ordförande, viceordförande eller ledamot i kommunalstyrelse blivit vald till ordförande eller viceordförande i fullmäktige, skall han från kommunalstyrelsen avgå.

63 §.

Ordförande, viceordförande och ledamöter i kommunalstyrelse väljas för tre år.

Av kommunalstyrelsens medlemmar avgår årligen en tredjedel, vid första och andra årets utgång de, som fullmäktige bestämma, och därefter i tur. Är antalet medlemmar icke delbart med tre, utjämna fullmäktige fördelningen för avgång bland dem, som skola avgå under de första tre åren.

Om verkställt val av ordförande och viceordförande i kommunalstyrelse skola fullmäktige insända skriftlig anmälan till landskapsstyrelsen och länsstyrelsen.

64 §.

Ordförande och ledamöter i kommunalstyrelsen åtnjuta för sitt uppdrag ersättning, som till beloppet av fullmäktige bestämmes.

65 §.

I kommun kan finnas kommunaldirektör. Denna är ^{då} ordförande i kommunalstyrelsen och äger jämväl fullgöra övriga åligganden, som i reglemente för kommunalstyrelsen ålagts honom.

66 §.

Kommunaldirektörstjänst inrättas genom beslut av fullmäktige.

Då kommunaldirektör första gången träder i tjänsteutövning, anses den till ordförande i kommunalstyrelsen valdes uppdrag hava upphört.

67 §.

-17-

Kommunaldirektör utses av kommunalfullmäktige för obestämd tid. Valbar till tjänsten är person, som genom praktisk verksamhet eller avlagda kunskapsprov ådagalagt färtrogenhet med den kommunala förvaltningen och uppfyller övriga kompetensvillkor, som i reglemente äro föreskrivna. Valbar är jämväl i annan kommun bosatt person.

68 §.

Kommunaldirektör beviljas avsked från tjänsten av kommunalfullmäktige. Kommunalfullmäktige äro berättigade att skilja honom från tjänsten, om han i ett års tid utan avbrott varit urståndsatt att handhava tjänsten på grund av sjukdom eller kroppsskada och befinnes även framgent därtill oförmögen.

Önska fullmäktige skilja kommunaldirektör från tjänsten av annan orsak, bör beslut därom fattas med trefjärdedels röstövertikt och underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

69 §.

Såvitt icke i denna landskapslag eller med stöd av densamma annorlunda stadgas, länder i tillämpliga delar rörande kommunaldirektör till efterrättelse, vad om ordförande i kommunalstyrelse är stadgat.

I reglemente kan närmare bestämmelser om kommunaldirektörstjänsten utfärdas.

70 §.

Kommunalstyrelsen äger vårda sig om förvaltningen inom kommunen, bevaka dess fördel, bereda de ärenden, som av fullmäktige handläggas, samt befordra till verkställighet fullmäktiges beslut och förfoganden.

Med avseende å den kommunalstyrelsen åliggande förvaltningen skall kommunen av fullmäktige indelas i distrikt, av vilka vart och ett står under tillsyn av någon medlem i styrelsen.

Finner kommunalstyrelsen, att beslut av fullmäktige tillkommit i lagstridig ordning eller överskrider fullmäktiges befogenhet eller eljest strider mot lag eller förordning, vare skyldig att vägra verkställa beslutet och anmäla omedelbart till fullmäktige, av vilken orsak beslutet icke kan verkställas. Vidhålla fullmäktige sitt beslut, anhålle om länsstyrelsens åtgärd för dess verkställande, och skall länsstyrelsen, därest den anser kommunalstyrelsen hava saknat laga skäl för sin vägran, förordna, att kommunalstyrelsen skall verkställa beslutet. Sådant förordnande må länsstyrelsen ej giva, innan tiden för besvär över fullmäktiges beslut tilländalupit.

71 §.

Kommunalstyrelsen sammanträder å de tider och det ställe den själv bestämmer, så ock när ordföranden finner nödigt eller flertalet av styrelsens ledamöter därom gör framställning hos ordföranden.

Till sammanträdet utfärdar ordföranden kallelse på av styrelsen beslutat lämpligt sätt.

72 §.

Ordföranden i kommunalstyrelsen ombesörjer med biträde av kommunalsekreteraren, där sådan finnes, kommunalstyrelsens kansligöromål, enligt vad i reglemente eller instruktion närmare föreskrives.

73 §.

Därest värden och förvaltningen av kommunens gemensamma egendom i löst och fast icke uppdragits åt en särskild nämnd, ankomma de på kommunalstyrelsen. Härvid äger kommunalstyrelsen särskilt vaka över, att kommunen tillhörig jordegendom väl förvaltas, att dess byggnader ordentligt uppföras och underhållas, så ock att kommunens spannmålsslånemagasin och andra inrättningar, kassor, fonder, donationer samt övriga tillgångar behörigen förvaltas och användas.

74 §.

Kommunalstyrelsen äger i samråd med ordningsmyndigheterna även övervaka ordningen inom kommunens område samt förebygga ofog och överträdelser av allmän lag eller kommunala stadgar. I detta avseende skall kommunalstyrelsen biträdas av kommunens tjänsteinnehavare och medlemmar i den ordning och på det sätt, som av fullmäktige föreskrives,

75 §.

Den, som bor eller uppehåller sig inom kommunen, är skyldig att inställa sig inför kommunalstyrelsen, då hans hörande i ordningsmål eller i ärenden, för vilka han inför kommunalstyrelsen är redovisningsskyldig, anses nödigt. Han skall dock genom medlem i kommunalstyrelsen eller av styrelsen därtill utsedd annan person i närvaro av vittne minst fyra dagar tidigare i angivet ärende erhålla kallelse.

76 §.

Uteblir den, som enligt 75 § blivit kallad, och styrker ej laga förfall, plikte etthundra mark och vare vid vite av tvåhundra mark skyldig att tillstädeskomma å annan utsatt dag.

Har den tredskande bevisligen blivit underrättad om detta kommunalstyrelsens beslut och likväl icke infunnit sig, äger kommunalstyrelsen av polismyndighet anhålla om handräckning till den uteblivnas inställande.

77 §.

Angående kommunalstyrelsens åligganden, för såvitt de beröra frågor beträffande hälso- och sjukvård, förmynderskap, mantalsskrivning och

vissa andra områden, är särskilt stadgat.

78 §.

Kommunalstyrelsen äger tillhandagå myndigheterna vid insamlandet av statistiska uppgifter enligt anvisningar, beträffande vilka bestämmelser finnas eller vilka av vederbörande tillställas styrelsen.

79 §.

Ordföranden i kommunalstyrelsen utfärdar i fall av behov, på grund av den kännedom han äger om kommunens inom densamma boende medlemmars ställning och villkor, vederhäftighets- och medellöshetsintyg samt andra bevis, om vilka särskilt är stadgat. Intyg eller bevis bör styrkas med kommunalstyrelsens sigill.

80 §.

Över sin verksamhet äger kommunalstyrelsen årligen före den 15 maj till fullmäktige avgiva berättelse för nästföregående kalenderår på sätt av fullmäktige närmare föreskrives.

4 kap.

Nämnder och tjänsteinnehavare.

81 §.

Kommunalstyrelsen till biträde kunna kommunalfullmäktige tillsätta nämnder för särskilda verkställighets- och förvaltningsuppgifter. Dessa nämnder stå under kommunalstyrelsens inseende.

Nämndernas medlemmar utses av kommunalfullmäktige, där icke annorlunda stadgas. För varje nämnd skall kommunalstyrelsen årligen utse någon av sina medlemmar att företräda styrelsen i nämnden.

82 §.

Nämnds beslut skall underställas kommunalstyrelsen om denna eller dess ordförande så yrkar. Kan kommunalstyrelsen i sådant fall icke godkänna nämnds beslut för verkställighet, bör kommunalstyrelsen själv avgöra ärendet eller återförvisa det för ny behandling.

Vad i 1 mom, är sagt, gäller icke lagbestämda nämnders beslut i ärenden, som enligt lag hänskjutits till deras avgörande, ej heller då underställande är förbjudet i instruktion.

83 §.

För handhavande av tillfälliga uppdrag är kommunalstyrelsen berättigad att tillsätta kommittéer och bestämma dessas befogenheter.

84 §.

För handhavandet av förvaltningsuppgifter kunna, utöver medlemmarna i kommunalstyrelsen och nämnder, tjänsteinnehavare tillsättas, i den mån kommunalfullmäktige beslutar inrätta tjänster. Om tjänsteinnehavarens anställande och avgång samt verksamhet skola bestämmelser meddelas i reg-

lementen och instruktioner.

Tjänsteinnehavares tjänsteförhållande och avlöning regleras samt allmänna bestämmelser angående ordningen för besättande av tjänster utfärdas, såvitt därom icke är särskilt stadgat, genom tjänstestadga för kommunen. Såsom disciplinära åtgärder kunna i tjänstestadgan upptagas varning, avhållande från tjänsteutövning och avsked.

85 §.

Vid tillfälligt behov eller i brådskande fall vare kommunalstyrelsen obetaget att, utan att kommunalfullmäktige så beslutat, anställa erforderliga biträden, men skall åtgärden anmälas för kommunalfullmäktiges godkännande vid deras nästföljande sammanträde. Nämda biträden, vilkas avlöning kommunalfullmäktige fastställer, handla under kommunalstyrelsens ansvar och med iakttagande av föreskrifter, som denna meddelat.

Såvitt anslag för ändamålet ställts till kommunalstyrelsens eller nämnds förfogande, kan biträden anställas utan anmälan till kommunalfullmäktige.

86 §. till kommunalstyrelsen

Nämnderna skola årligen/avgiva berättelse över verksamheten under föregående kalenderår.

Nämnd har närmast inseende över tjänsteinnehavare, som underlyder den.

87 §.

Såvida ej annorlunda är föreskrivet i tjänstestadgan, bör kommunalstyrelsen, då den finner att nämnd eller tjänsteinnehavare i kommun uppsåtligt eller av vårdslöshet eller försumlighet låtit fel komma sig till last, infordra förklaring av vederbörande samt, såframt rättelse ej kan åstadkommas annorlunda, anmäla om förhållandet till kommunalfullmäktige.

88 §.

Hartjänsteinnehavare eller förtroendeman gjort sig skyldig till förskingring av medel eller ådagalagt svikligt förfarande eller annan oredlighet, äga fullmäktige rätt att avhålla honom från utövande av tjänsten. Saken skall ock ofördröjligen dragas under domstols behandling och anmälas hos landskapsstyrelsen och länsstyrelsen.

89 §.

Arbetare, som underlyda allmän lag, anställas i kommuns tjänst av kommunalstyrelsen eller annan kommunal myndighet i enlighet med vad i reglemente eller instruktion är stadgat eller annars föreskrivet.

5 kap.

Kommunalhushållning.

90 §.

Kommun äger rätt att grunda fasta fonder. Kommunalfullmäktige skola därvid antaga stadgar för fonden innefattande föreskrifter angående fondens ändamål och förkovran samt dess användning och övriga förvaltning. Sådant beslut av fullmäktige, så ock beslut om ändring av fondens stadgar samt om dess upplösande bör underställas landskapsstyrelsens fastställelse.

91 §.

Äger kommun jord eller annan egendom, som blivit till kommunen eller till förmån för någon viss klass av befolkningen eller för särskilt ändamål donerad eller testamenterad, skall vid dess förvaltning iakttagas, vad i överlåtelseurkunden är förordnat.

92 §.

Angår fullmäktiges beslut försäljning, pantförskrivning eller byte av fast egendom eller rättighet, som genom gåva eller testamente tillfallit kommunen att användas för visst ändamål, som avser dess gemensamma nytta, eller avtal eller annan rättshandling, varav skulle följa minskning eller annan ändring i den rätt kommunen till sådan fastighet eller förmån äger, skall beslutet underställas landskapsstyrelsens fastställelse.

93 §.

Kommuns inkomster, såväl egentliga inkomster som kapitalinkomster, skola användas till bestridande av kommunens utgifter. Till utgifter hänföres, förutom egentliga utgifter, även kapitalutgifter.

För kommunens egentliga utgifter få kapitalinkomster icke användas.

Till bestridande av utgifter, för vilka kommunens egentliga inkomster, och i anspråk tagna kapitaltillgångar icke förslå, äge kommunen fastställa skatter att utgå av dess medlemmar efter härför gällande grunder.

94 §.

Beslut av kommunalfullmäktige om upptagande av lån med längre återbetalningstid än fem år skall underställas landskapsstyrelsen ^{för} fastställelse. Lag samma vare om beslut rörande borgensförbindelse av kommunen.

Därest kommun enligt lag äger rätt att erhålla lån ur landskapets eller statens medel, behöver beslut om lånets upptagande icke underställas för fastställelse.

95 §.

För varje finansår skall budget godkännas för kommunen. Finansåret sammanfaller med kalenderåret.

96 §.

I budgeten skola upptagas den beräknade behållningen eller bristen

från föregående år, egentliga utgifter och inkomster samt särskilt för sig kapitalutgifter och kapitalinkomster för finansåret. Till utgifter hänförs jämväl anslag för oförutsedda behov, reserveringar för vissa motsedda behov, överföringar till fonder och avskrivningar.

Uti budgeten skola anvisas för utgifternas bestridande erforderliga medel. Det belopp, som för godkända utgifters bestridande erfordras utöver andra inkomster, bör uppbäras av kommunens skattskyldiga medlemmar såsom kommunalskatt för finansåret.

Finnes i kommun skatteutjämningsfond, kunna kommunalfullmäktige på framställning av kommunalstyrelsen, antingen i samband med handläggningen av budgeten eller senare, innan uttaxeringen per skattöre fastställts, i stadgad ordning och med iakttagande av fondens stadgar besluta om höjning av det belopp, som för ökning av skatteutjämningsfonden under finansåret skall upptagas genom kommunalbeskattning, eller om sänkning av detta belopp genom anlitan av fondens tillgångar.

97 §.

Beträffande kommunala affärsföretag kan, utan hinder av stadgandet i 96 § 1 mom., enbart vinst eller förlust upptagas i budgeten.

Fasta fonders egna inkomster och utgifter kunna lämnas utanför budgeten.

98 §.

Förslag till budget skall uppgöras av kommunalstyrelsen och insändas till kommunalfullmäktige senast den 1 december där kommunalfullmäktige icke föreskrivit tidigare tidpunkt.

Blir kommunalstyrelsens förslag icke oförändrat godkänt, skall det återförvisas till kommunalstyrelsen, som äger avgiva utlåtande och vidtaga av beslutet påkallade ändringar i förslaget. Vid den fortsatta behandlingen i kommunalfullmäktige skall endast av fullmäktige och kommunalstyrelsen gjorda ändringar behandlas och budgeten slutligt godkännas.

99 §.

Kommun är berättigad att under finansåret uppgöra tilläggsbudget. Vid behandlingen av kommunalstyrelsens förslag till tilläggsbudget skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om behandling av årsbudget är stadgat.

Tilläggsbudget skall balanseras med lån, genom ökning av uttaxeringssumman eller genom överföring från skatteutjämningsfond.

100 §.

Har årsbudgeten icke blivit godkänd av kommunalfullmäktige före finansårets utgång, skola tillsvidare och till dess ny budget antagits kommunens inkomster uppbäras och nödvändiga utgifter bestridas.

101 §.

Kommunens drätsel handhaves av kommunalstyrelsen.

Kommunalstyrelsen till biträde vid handhavandet av kassa- och räkenskapsväsendet kan ett drätselkontor inrättas. Där det anses nödigt kan även vederbörande nämnder underordnade kassa- och räkenskapsverk för särskilda förvaltningsgrenar inrättas.

102 §.

Viten, som på grund av lag blivit för utevaro av kommunal myndighet ådömda, tillfalla kommunens kassa och uttagas, där betalning ej följer, på sätt om kommunala utskylder är stadgat.

103 §.

Närmare bestämmelser angående budgeten samt kassa- och räkenskapsväsendet skola av fullmäktige meddelas genom räkenskapsstadga.

104 §.

Kommunalbeskattningen verkställles av taxeringsnämnd, och däremot framställda anmärkningar avgöras, där det ej sker i kommunens fullmäktige, av prövningsnämnd, på sätt därom är särskilt stadgat.

105 §.

Uttaxeringen per skattöre beräknas så, att den för finansåret budgeterade uttaxeringssumman minskas med vad som under finansåret beräknas inflyta från staten i form av innehållen kommunalskatt och från skattskyldiga i form av uppburet förskott på kommunalskatt, samt ökas med vad under föregående finansår på enahanda grunder influtit, varefter summan divideras med antalet skattören.

Det belopp, som enligt verkställd fördelning skall uppbäras för skattöret, kan av kommunalstyrelsen höjas med högst tio procent.

106 §.

Sedan uttaxeringen per skattöre fastställts, skall kommunalstyrelsen verkställa debitering av kommunalskatten. Härvid bör envar skattskyldig såsom avdrag från den med stöd av skattörena och uttaxeringen per skattöre uträknade skatten tillräknas, vad under föregående år såsom förskott på kommunalskatt av honom innehållits eller debiterats, och resten påföras den skattskyldige.

Angående återbetalning av för mycket uppburet förskott är särskilt stadgat.

107 §.

Å kommunalstyrelsen ankommer att låta upprätta debiterings- och uppbördslängd, i vilken böra upptagas varje skattskyldigs namn och bostad, de skatteällor, för vilka utskylder blivit honom påförda, och den

dem satta skatten ävensom det belopp, som till skattens gäldande i förskott uppburits eller debiterats. Kängden skall jämväl innehålla särskilda kolumner för erlagda och oguldaa skatter.

Debiterings- och uppbördslängden skall, sedan härom blivit i vederbörlig ordning kungjort, under fem dagar hållas tillgänglig för de skattskyldiga, och mot densamma kunna framställas anmärkningar, såsom därom är särskilt stadgat.

108 §.

Efter det tiden för framställande av anmärkning mot debiterings- och uppbördslängden utgått, fastställer kommunalstyrelsen uppbördstiden och utfärdar debetsedlar. Sedan debetsedlarna utdelats eller efter kungörelse tillhandahållits de skattskyldiga, skall kommunalstyrelsen verkställa uppbörden.

109 §.

Kommunalstyrelsen bör över de skatter, vilka icke blivit erlagda och från vilka befrielse icke beviljats, upprätta specificerad restlängd. Denna skall av kommunalstyrelsen senast inom fyra veckor efter avslutad uppbörd överlämnas till vederbörande utmätningsman för tvångsindrivning.

110 §.

Kommunalfullmäktige eller, därest bestämmelserna i reglementet det medgiva, kommunalstyrelsen äro berättigade att, därest kommunalskatt eller kommunal avgift blivit olagligen påförd, bevilja befrielse från dess erläggande, dock icke ifall ärendet eljest är anhängigt eller genom laga kraft vunnet beslut sakligt avgjort. Efter det befrielse beviljats, må icke vidare åtgärder vidtagas för indrivning av skatt eller avgift till den del befrielsengäller.

Har skattskyldig persons skattebetalningsförmåga genom egen eller närstående persons sjukdom, olycksfall eller annan sådan orsak väsentligt nedsatts, eller har skattskyldig avlidit och efterlämnat änka, oförsörjda barn eller andra arvingar, vilkas utkomst varit beroende av hans förtjänst, kunna fullmäktige eller, under i 1 mom. nämnda förutsättningar, kommunalstyrelsen på ansökan enligt prövning bevilja uppskov med erläggande av skatt eller, därest saken icke i samband med taxeringen varit föremål för prövning, partiell eller fullständig befrielse från dess erläggande.

111 §. av vederbörande kommunala myndighe

Har avskrivning av kommunalskatt eller kommunal avgift/verkställts på grund därav, att den betalningsskyldiga saknat utmätningsbar tillgång eller icke kunnat anträffas, eller av annat laga skäl, utgör sådan av-

-24-

skrivning ej hinder för indrivande av det resterande beloppet. Kommunalstyrelsen äger bevaka kommunens fördel i detta avseende.

112 §.

Kommunalstyrelsen åligger att i enlighet med givna anvisningar föra bok över kommunens inkomster och utgifter samt tillgångar och skulder, så ock att avsluta räkenskaperna ^{för} varje finansår.

Över kommunens fasta och lösa egendom samt dess förbindelser, säkerheter, försäkringshandlingar och övriga värdepapper skola förteckningar föras.

113 §.

För granskning av kommunalförvaltningen och kommunens räkenskaper för det löpande året utses, enligt kommunalfullmäktiges beslut, minst tre årsrevisorer samt lika antal suppleanter för dem. Till årsrevisor kan utses även i annan kommun bosatt ^{person}, såframt han därtill samtycker.

Verkställande av fortlöpande revision må av kommunalfullmäktige uppdragas åt en av fullmäktige tillsatt och dem omedelbart underordnad ständig revisor. De handlingar, som tillkommit vid av denna verkställda revisioner, skola tillhandahållas årsrevisorerna.

114 §.

Kommuns räkenskaper skola före den 1 april tillställas årsrevisorerna, vilka före den 15 maj skola verkställa revisionen och avlämna revisionsberättelse till kommunalstyrelsen.

Hava anmärkningar framställt i revisionsberättelsen mot räkenskaperna eller förvaltningen, skall kommunalstyrelsen infördra vederbörandes förklaringar och överlämna dessa jämte eget utlåtande samt revisorernas berättelse till kommunalfullmäktige så tidigt, att ärendet kan upptagas till behandling vid det kommunalfullmäktiges sammanträde, som skall hållas senast i juni månad.

115 §.

Revisorerna åligger vid laga påföljd att sorgfälligt granska kommunens räkenskaper, värdehandlingar och kontanta tillgångar samt att undersöka, huruvida räkenskaperna överensstämmer med den för året uppgjorda budgeten. Kommunalstyrelsen äger bereda revisorerna tillgång till alla i kommunens förvaltning tillkomna handlingar och tillträde till alla kommunala byggnader och inrättningar.

116 §.

Utöver revisionen skola årsrevisorerna minst två gånger om året, på förut icke tillkännagivna tider, verkställa eller låta verkställa inventering av kommunens samtliga kassor och, ifall därvid missförhållanden

yppas, omedelbart anmäla detta till kommunalstyrelsen och kommunalfullmäktiges ordförande.

117 §.

Av kommunalfullmäktige särskilt utsedda inventeringsmän skola, med ledning av uppgjorda förteckningar över kommunens gemensamma egendom i löst och fast, årligen på lämplig tid granska den lösa egendomen samt minst vart tredje år å den fasta egendomen anställa besiktning för utrönande av egendomens tillstånd och förvaltning. Inventeringsmännen för såväl den fasta som den lösa egendomen skola avgiva berättelse till fullmäktige angående värden av kommunens egendom och framställa förslag om förbättringar, som av dem befinnes nödiga.

Yppas vid besiktning av den fasta egendomen eller vid granskning av den lösa egendomen vanvård eller förskingring eller annan felaktighet, skall i revisionsberättelsen därom framställas anmärkning.

118 §.

Å kommunalfullmäktige ankommer att besluta, huruvida av årsrevisorerna eller inventeringsmännen för den lösa eller fasta egendomen framställd anmärkning får förfalla eller om med anledning därav åtgärd för bevakande av kommunens rätt och fördel bör vidtagas. I senare fallet skall, om i saken förfarits brottsligt, åtal vid domstol enligt 88 § väckas. Annars skola kommunalfullmäktige, såframt anmärkningen icke av redogöraren godkännes, fastställa balansen och ersättningsens belopp samt underställa ärendet landskapsstyrelsens prövning och avgörande.

6 kap.

Underställning, besvär och tillsyn.

119 §.

Kommunalfullmäktiges beslut, som för att vinna gällande kraft skall underställas landskapsstyrelsen ^{för} fastställelse, bör jämte kommunalstyrelsens utlåtande översändas till länsstyrelsen. Sedan beslutet vunnit laga kraft, skall länsstyrelsen översända handlingarna i ärendet till landskapsstyrelsen.

120 §.

Även om i kommunalfullmäktiges beslut, vilket bör underställas, icke bestämts om underställelse, skall kommunalstyrelsen underställa detsamma.

121.

Beslut, som underställts, skall fastställas oförändrat eller icke fastställas. Vägrar landskapsstyrelsen fastställelse, uppgive skälen därtill, och vare fullmäktige obetaget, att häröver anföra besvär i högsta förvaltningsdomstolen.

Därest beslut, som skall underställas, icke inom ett år efter det be-

slutet fattats tillställts vederbörande myndighet, har beslutet förfallit.

122 §.

Det förfarande, varom stadgas i 119 - 121 §§, skall jämväl iakttagas vid ändring av beslut, som efter underställning fastställts.

123 §.

I beslut av kommunalfullmäktige är envar berättigad att söka ändring på den grund, att hans enskilda rätt blivit kränkt, och medlem av kommunen även på den grund, att beslutet icke tillkommit i laga ordning eller innebär ett överträdande av fullmäktiges befogenhet eller att detsamma eljest står i strid med lag.

Över beslut, som är av utslutande förberedande eller verkställande beskaffenhet, må besvär icke anföras.

124 §.

Ändring med stöd av 123 § sökes hos länsstyrelsen genom skriftliga besvär, som böra av besväranden själv eller hans befullmäktigade ombud ingivas eller genom postens förmedling befordras till länsstyrelsen inom trettio dagar. Denna tid bör räknas!

1) ifall beslutet rör någon person enskilt eller annan kommun, från den dag, då beslutet delgivits;

2) i händelse beslutet på stadgat sätt framlagts till påseende, från den dag, detta skett; samt

3) då besvären gälla beslut av kommunalfullmäktige angående anmärkning över kommunaltaxering, från dagen för beslutets avsäggande.

Till besvären bör fogas det beslut, varöver besvär anföras, samt utredning om dagen, från vilken enligt vad ovan angivits besvärstiden skall räknas.

125 §.

Angående besvär över kommunalstyrelsesbeslut och vad därvid skall iakttagas gäller, där icke annat stadgas, vad i 123 och 124 §§ är stadgat om ändringssökande i kommunalfullmäktiges beslut.

126 §.

Därest icke särskilt stadgats om ändringssökande i kommunal nämnds beslut, får besvär över beslutet anföras hos kommunalstyrelsen. Härvid är i tillämpliga delar gällande, vad i 123 och 124 §§ stadgas.

127 §.

Förordnas, att vederbörande med anledning av besväret skall höras, skall länsstyrelsen utan dröjsmål överstyra handlingarna, efter ärendets beskaffenhet, till ordföranden i kommunalfullmäktige, kommunalstyrelsen eller kommunal nämnd, och äger ordföranden inom av länsstyrelsen utsatt

tid insända förklaring till densamma.

128 §.

Sedan länsstyrelsen avgjort besvärsärendet, skall utslaget i behörig ordning tillställas besväranden mot bevis, som bör åtecknas utslaget. Därjämte skall avskrift av utslaget efter sakens beskaffenhet tillställas kommun så, som i 34 § är stadgat.

129 §.

I länsstyrelsens utslag får, där för vissa ärendens vidkommande icke är annorlunda stadgat, ändring sökas i högsta förvaltningsdomstolen inom trettio dagar efter delfåendet. Därvid skall lända till efterrättelse, vad om ändringssökande i allmänhet är stadgat, dock sålunda, att besvär även kunna inom besvärstiden genom postens förmedling befordras till högsta förvaltningsdomstolen eller inlämnas eller genom postens förmedling befordras till länsstyrelsen för att till högsta förvaltningsdomstolen insändas.

130 §.

Landskapsstyrelsen och länsstyrelsen äger tillse, enligt vad i lagen den 28 december 1951 om självstyrelse för Åland stadgas, att kommunernas angelägenheter hanthävas enligt lag, så ock, där det finnes nödigt, meddela kommunala myndigheter råd och anvisningar samt infordra av dem uppgifter beträffande kommunala angelägenheter ävensom utlåtanden.

Om förstärkt tillsyn över kommun är särskilt stadgat.

7 kap.

Kommunaldistrikt.

131 §.

Är någon del av kommun för allmänt ändamål med stöd av landskapslag avskild till särskilt distrikt, skola dess angelägenheter behandlas vid distriktets gemensamma sammanträden. Vid dessa sammanträden äro de medlemmar av distriktet röstberättigade, vilka enligt 14 § äga kommunal rösträtt.

132 §.

Kommunaldistriktets sammanträden sammankallas och öppnas första gången av ordföranden i kommunalfullmäktige eller den kommunalfullmäktige därtill utse. Följande sammanträden sammankallas och ordet vid dem föres av den, vilken distriktets medlemmar bland sig därtill välja för minst ett och högst tre år.

133 §.

Förslag rörande skatt, som skall utgöras för distriktets särskilda behov, bör upptagas till behandling vid två efter varandra följande sammanträden. Beslutet skall anses godkänt, ifall detsamma vid det senare

sammanträdet, om vilket särskild kungörelse bör utfärdas, omfattas av minst två tredjedelar av de närvarande.

134 §.

Såvitt ej i 131-133 §§ är annorlunda stadgat, skall om distrikts-sammanträde i tillämpliga delar gälla vad om kommunalfullmäktige är stadgat.

135 §.

Verkställighet av beslut, som fattats vid distriktssammanträde, ankommer på vederbörande kommuns myndigheter, där ej annorlunda stadgats eller vid distriktssammanträde beslutats.

8 kap.

Särskilda stadganden.

136 §.

Såvitt annat icke är stadgat, kan kommunalfullmäktiges, kommunalstyrelsen och kommunal nämnds beslut verkställas, innan beslutet vunnit laga kraft, därest icke ändringssökande genom verkställigheten bleve onyttigt eller den myndighet, som på grund av besvaren handlägger ärendet, förbjuder dess verkställighet.

137 §.

Ordförande i kommunalfullmäktige, kommunalstyrelse och kommunal nämnd åligger tillse, att protokollen jämte bilagor och register över dem samt övriga handlingar förvaras på sådant sätt och ställe, som kommunalfullmäktige bestämmer. Ordföranden skall ock tillhandahålla dem kommunens medlemmar till påseende samt vid avgång från uppdraget överlämna dem åt efterträdaren.

Om ordnandet och handhavandet av kommunens arkiv är särskilt stadgat. Härvid ländes jämväl till efterrättelse vad 11 § 12 p. självstyrelselagen stadgar.

Envar är berättigad att, såvitt handlingar icke enligt stadgande eller laglig föreskrift böra hemlighållas, på begäran utfå styrkt avskrift av de i 137 § nämnda handlingarna eller utdrag ur däri nämnda myndigheters protokoll. I besvärsmål skall expedition utgivas skyndsamt och åtminstone inom första hälften av den för varje fall stadgade fataljetiden.

139 §.

Å kommunalfullmäktige ankommer att bestämma, huruvida lösen för handlingar skall erläggas och till vilket belopp. Lösen må dock ej uppbäras för handlingar, vilka utfärdas för kommunens gemensamma behov eller till vederbörande tjänsteinnehavare eller allmänna ombud, ej heller då beslut skall genom utdrag ur protokollet delgivas den, vilken beslutet rör.

140 §.

Denna landskapslag träder i kraft den

Genom densamma upphävas kap. I, II, IV, IX, X ock XI i kommunal-

lagen för landskommunerna i landskapet Åland, utfärdad den 21 augusti 1930 (9/30) jämte senare tillkomna ändringar av dessa lagrum samt övriga stadganden i den mån de stå i strid med denna landskapslag.

Mariehamn, å landskapsstyrelsen, den 7 mars 1955.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Hugo Johansson.

Landskapssekreterare Rolf Sundman

t.f.